

LIFE 09 NAT/SK/000396 Conservation of *Aquila pomarina* in Slovakia
Ochrana orla krikľavého na Slovensku

Ako môžu pomôcť orlovi krikľavému vlastníci a užívatelia pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodárskej pôdy?

Boris Maderič

fotodokumentácia: B. Maderič, J. Kicko a M. Demko

3.4.-11.4. 2014

Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečadou, Liptovský Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

Obsah prezentácie

- Úvod
- Odporúčané manažmentové opatrenia pre zachovanie priaznivého stavu orla krikľavého - hniezdne biotopy v CHVÚ Tatry a CHVÚ Nízke Tatry
- Odporúčané manažmentové opatrenia pre zachovanie priaznivého stavu orla krikľavého – potravné biotopy v CHVÚ Tatry a CHVÚ Nízke Tatry
- Všeobecné odporúčané manažmentové opatrenia pre zachovanie priaznivého stavu orla krikľavého

Úvod

■ Národný lesnícky program SR

- základný princíp – obhospodarovanie lesov trvalo udržateľným spôsobom, čo predpokladá rozvoj systému ekonomického zabezpečenia spoločenskej objednávky na prírodnno-ochranné a ďalšie ekologické a sociálne funkcie lesov a služby lesného hospodárstva
- Strategický cieľ 1: Podpora ekologickej obhospodarovania lesov
  - Priorita 1: Podporovať prírode blízke hospodárenie v lesoch
  - Priorita 3: Podporovať zachovanie, zlepšovanie a zvyšovanie biodiverzity
- Strategický cieľ 2: Zlepšovanie a ochrana životného prostredia
  - Priorita 4: Zmierňovať dosahy zmeny klímy a podporovať prispôsobovanie lesov účinkom klimatickej zmeny
  - Priorita 5: Zvýšiť ochranu lesov

Úvod

- Zákon č. 326/2005 o lesoch
  - Účel zákona:
    - zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného bohatstva krajiny na plnenie ich nenhoditeľných funkcií
    - zabezpečenie diferencovaného (DH), odborného a trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch (TUH)
  - Vymedzenie pojmov:
    - TUH - hospodárenie v lesoch takým spôsobom a v takom rozsahu, aby sa zachovala ich biologická diverzita, odolnosť, produkčná a obnovná schopnosť, životnosť a schopnosť plniť funkcie lesov
    - DH - cieľavedomý systém hospodárenia v lesoch, zohľadňujúci rozmanité prírodné, porastové, hospodárske, ekonomické a spoločenské podmienky a požiadavky uplatnené pri vyhotovení a realizácii PSoL

Manažmentové opatrenia v hniezdnych biotopoch

- zabezpečiť diferencovaný prístup v hospodárení v lese
- v lesoch ochranných a lesoch osobitného určenia pri vykonávaní lesohospodárskej činnosti rešpektovať nároky orla krikľavého
- v hospodárskych lesoch nachádzajúcich sa v CHVÚ Nízke Tatry a CHVÚ Tatry pri obnove lesných porastov zabezpečiť uplatňovanie výberkového a účelového hospodárskeho spôsobu
- usmerniť výrub drevín na TTP s charakterom lesa v rámci „čistenia plôch“, za účelom opäťovného poľnohospodárskeho využívania lúk a pasienkov, mimo hniezdnych teritorií orla krikľavého

Manažmentové opatrenia v hniezdných biotopoch

- prehodnotiť existujúcu sieť lesných ciest z hľadiska reálnych potrieb lesného hospodárstva a ich vplyvu na fragmentáciu a ekologickú stabilitu hniezdných biotopov a zabezpečiť asanáciu „nadbytočných lesných ciest“
- zníženie podielu náhodných ľažieb v CHVÚ vhodnými lesohospodárskymi opatreniami

3.4.-11.4. 2014

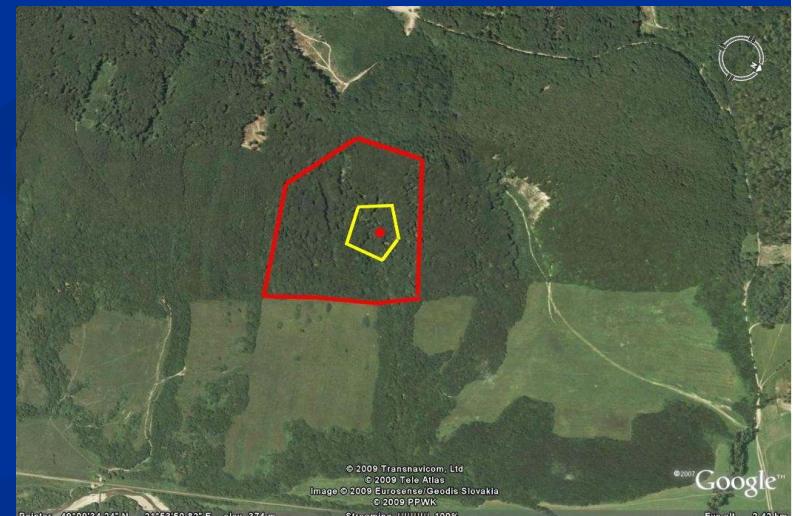
Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečadou, Liptovský Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

Manažmentové opatrenia v hniezdných biotopoch

- zabezpečiť uplatňovanie systému tvorby ochranných zón v okolí všetkých aktívnych hniezd (hniezdo min.1x/5 rokov) jednotlivých párov orla krikľavého s nasledovnými podmienkami:
  - a) ochranná zóna sa stanovuje v okruhu (polomere) min. 300 m od hniezdneho stromu
  - b) neodstrániť alebo nepoškodiť hniezdný strom
  - c) v dobe rozmnožovania, tj. od 16.3. do 31.8. nevykonávať lesohospodársku činnosť v OZ

Manažmentové opatrenia v hniezdnych biotopoch

d) mimo doby rozmnožovania, tj. od 1.9. do 15.3.:

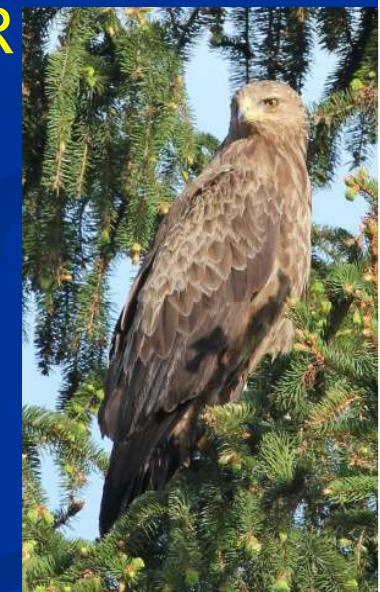
- vo vnútorej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne 100 m od hniezdneho stromu nezasahovať do vegetačného a pôdneho krytu
- vo vonkajšej časti ochrannej zóny v okruhu (polomere) minimálne od 100 m do 300 m okolo hniezdneho stromu resp. na celej takto vymedzenej OZ, pri hospodárení uplatňovať výlučne výberkový alebo účelový hospodársky spôsob

Manažmentové opatrenia v hniezdných biotopoch

- zabezpečiť zapracovanie uvedeného systému ochranných zón do programov starostlivosti o lesy (PSoL)
- zapojiť a sa do opatrení "Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a zachovanie lesa" a "Platby týkajúce sa sústavy Natura 2000" v rámci PRV SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platieb za obmedzenie hospodárenia
- uplatňovať FSC certifikáciu obhospodarovania lesa za účelom environmentálne vhodného a trvalo udržateľného obhospodarovania lesov (zdroj <http://www.fscslovakia.sk/>)

Manažmentové opatrenia v hniezdných biotopoch

- pri výkone práva poľovníctva miesto výstavby poľovníckych zariadení (najmä poľovnícke posedy) odsúhlasiť so ŠOP SR, vzhľadom na ich možný rušivý vplyv aj mimo rozsahu ochrannej zóny (priek doby lovú niektorých druhov poľovnej zveri s hniezdnym obdobím orlov – inkubácia a obdobie starostlivosti o malé mláďatá na hniezdach)

Manažmentové opatrenia v potravných biotopoch

- zabezpečiť vhodné obhospodarovanie TTP pravidelnou kosbou lúk a odvozom biomasy, extenzívnym pasením oviec a hovädzieho dobytka, v odôvodnených prípadoch aj mulčovaním a pri tvorbe TTP použiť stanovištne vyhovujúce druhy tráv
- na plochách TTP vylúčiť aplikáciu priemyselných hnojív a pesticídov
- pri aplikácii pesticídov na ornej pôde zabezpečiť odborný kvalifikovaný dozor a použiť len chemické prípravky, ktoré nie sú na zozname zakázaných prípravkov pre chránené vtáče územia (zdroj <http://nrl.uvm.sk/>)

Manažmentové opatrenia v potravných biotopoch

- s cieľom zachovania výmery TTP (lúk a pasienkov) zabrániť ich rozorávaniu a premene na iný druh pozemku
- neznižovať výmeru nelesnej drevinovej vegetácie, s výnimkou usmerneného odstraňovania drevín na zarastených plochách poľnohospodárskej pôdy majúcich charakter lesa v rámci „čistenia plôch“ za účelom opäťovného poľnohospodárskeho využívania lúk a pasienkov

LIFE 09 NAT/SK/000396

Conservation of *Aquila pomarina* in Slovakia
Ochrana orla krikľavého na Slovensku

Manažmentové opatrenia v potravných biotopoch

- zabezpečiť vhodné obhospodarование TTP pravidelnou kosbou lúk a odvozom biomasy, extenzívnym pasením oviec a hovädzieho dobytka, v odôvodnených prípadoch aj mulčovaním a pri tvorbe TTP použiť stanovištne vyhovujúce druhy tráv
- zabrániť opusteniu poľnohospodárskej pôdy
- zapojiť sa do jednotlivých podopatrení "Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia" a opatrenia "Ekologické poľnohospodárstvo" v rámci PRV SR 2014-2020 za účelom získania kompenzačných platiel za obmedzenie hospodárenia

3.4.-11.4. 2014

Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečadou, Liptovský Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

Manažmentové opatrenia v potravných biotopoch

- na všetkých plochách poľnohospodárskej pôdy pri mulčovaní, kosbe trávnych porastov a žatve poľnohospodárskych kultúr vždy postupovať smerom od stredu k okrajom alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku, pri kosbe a žatve používať výstražné zariadenia

3.4.-11.4. 2014

Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečradou, Liptovský Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

Manažmentové opatrenia v potravných biotopoch

- dodržiavať zákonné požiadavky hospodárenia (ZPH) a štandardy dobrých environmentálnych a poľnohospodárskych podmienok (GAEC) v rámci uplatňovania krížového plnenia (Cross compliance - CC) poľnohospodárskymi subjektmi
- zabezpečiť elimináciu rizika zranení a úhynu na konštrukciách elektrických vedení ich postupným ošetrením zábranami a výstražnými prvkami na vodiče
- zabrániť likvidácii mokradí a rekultivácií nevyužívaných pozemkov
- realizovať revitalizáciu mokradí

Manažmentové opatrenia v potravných biotopoch

- pri výkone práva poľovníctva miesto výstavby poľovníckych zariadení (najmä poľovnícke posedy) odsúhlasiť so ŠOP SR, vzhľadom na ich možný rušivý vplyv aj mimo rozsahu ochranej zóny (priek doby lovу niektorých druhov poľovnej zveri s hniezdnym obdobím orlov – inkubácia a obdobie starostlivosti o malé mláďatá na hniezdach)

3.4.-11.4. 2014

Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečradou, Liptovský Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

Všeobecné manažmentové opatrenia

- vypracovať návrh na rozšírenie hraníc CHVÚ Tatry a CHVÚ Nízke Tatry cieľom zahrnúť aj potravné teritória jednotlivých párov orla krikľavého hniezdiacich v CHVÚ do CHÚ
- vypracovať a následne v praxi uplatňovať PS o CHVÚ a zabezpečiť jeho pravidelnú aktualizáciu pravidelne po uplynutí obdobia 10 rokov
- vypracovať a následne v praxi uplatňovať PS o orla krikľavého a zabezpečiť jeho pravidelnú aktualizáciu pravidelne po uplynutí obdobia 10 rokov
- zabezpečiť pravidelný monitoring populácie v CHVÚ
- zabezpečiť stálu propagáciu ochrany druhu a informovanosť odbornej a laickej verejnosti

Všeobecné manažmentové opatrenia

- zabezpečiť elimináciu rizika nezákonného odstrelu v spolupráci s príslušnými inštitúciami (Polícia SR, OÚ, SIŽP, členovia Stráže prírody)
- zabezpečiť vymožiteľnosť práva v prípadoch vtáčej kriminality
- usmerniť výstavbu infraštruktúry cestovného ruchu

CHOROBOPIS
Pacient: DRAVCE // /
Nastavené obdobie: 14.05.2012 - 14.05.2012
14.05.2012

VÝŠETRENIE 30444 (Ordinovač MUDr. Martina Pálešová)
ČAS: 10:11
ANAMNEZA: Orlica - druh orol krikľavý - post mortem obhladka vecia: t: 7 kg. na bruchu hniezda nažiná bez viditeľnych zranení, kresťatca v oblasti panvy RTG - výšetrenie: v hrôzi nález hada, nález predmetu opačity kovu (brok zo vzduchovky) v branej kosti vstupnej rany vynesená, brok nie je príčinou smrti ani nesposobil väzejacie poškodenia vnútorných orgánov, kosti kŕneb bei patologického nálezu, nález fraktury kosti panívovej s dislokáciou do lava - zaujme zlomenina kosti sedačky.

VETERINÁRNA POLIKLINIKA LIVES
1. mája 78, 031 01 Liptovský Mikuláš

14.5.2012 10:12
<http://www.vetsoftware.eu>

Vytváril: MUDr. Martina Pálešová
Verzia: VetSoftware V2.2.1

3.4.-11.4. 2014

Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečadou, Liptovský Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

LIFE 09 NAT/SK/000396 Conservation of Aquila pomarina in Slovakia
Ochrana orla krikľavého na Slovensku

Ďakujem za pozornosť!

3.4.-11.4. 2014

Informačné stretnutia o ochrane orla krikľavého a existujúcich
kompenzačných opatreniach: Ústie nad Priečadou, Liptovský
Hrádok, Rožňava, Jahodná, Trebišov, Michalovce a Medzilaborce

